

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 94/20

Λουξεμβούργο, 16 Ιουλίου 2020

Απόφαση στην υπόθεση C-129/19,
Presidenza del Consiglio dei Ministri κατά BV

Τα κράτη μέλη οφείλουν να χορηγούν αποζημίωση σε κάθε θύμα εκ προθέσεως εγκλήματος βίας, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων που κατοικούν στο έδαφός τους

Η αποζημίωση δεν απαιτείται να καλύπτει την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας, ωστόσο το ποσό της δεν μπορεί να είναι αμιγώς συμβολικό

Με την απόφαση **Presidenza del Consiglio dei Ministri** (C-129/19), που εκδόθηκε στις 16 Ιουλίου 2020, το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου έκρινε πρώτον, ότι το σύστημα της εξωσυμβατικής ευθύνης κράτους μέλους για ζημία που προκλήθηκε από παραβίαση του δικαίου της Ένωσης έχει εφαρμογή, για τον λόγο ότι το κράτος μέλος αυτό δεν μετέφερε εμπροθέσμως στην εσωτερική έννομη τάξη του την οδηγία 2004/80¹, όσον αφορά τα θύματα που κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος, στο έδαφος του οποίου τελέστηκε το εκ προθέσεως έγκλημα βίας. Δεύτερον, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η κατ' αποκοπήν αποζημίωση που χορηγείται στα θύματα εγκλήματος σεξουαλικής βίας στο πλαίσιο εθνικού συστήματος για την αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «εύλογη και προσήκουσα», κατά την έννοια της ίδιας διατάξεως, αν καθορίζεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η σοβαρότητα των συνεπειών που έχει για τα θύματα η διαπραχθείσα αξιόποινη πράξη και, επομένως, δεν συνιστά προσήκουσα συμβολή στην αποκατάσταση της υλικής ζημίας και στην ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που αυτά υπέστησαν.

Εν προκειμένω, τον Οκτώβριο του 2005, η BV, Ιταλίδα υπήκοος και κάτοικος Ιταλίας, υπήρξε θύμα εγκλήματος σεξουαλικής βίας που τελέστηκε στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους. Οι δράστες καταδικάστηκαν σε αποζημίωση ύψους 50 000 ευρώ, ουδέποτε όμως κατέβαλαν το ποσό αυτό διότι διέφυγαν. Τον Φεβρουάριο του 2009, η BV άσκησε αγωγή κατά της Presidenza del Consiglio dei Ministri (Προεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, Ιταλία), για την αποκατάσταση της ζημίας που ισχυριζόταν ότι υπέστη λόγω του ότι η Ιταλία δεν μετέφερε εμπρόθεσμα την οδηγία 2004/80² στην εσωτερική έννομη τάξη. Στο πλαίσιο αυτής της δίκης, η Presidenza del Consiglio dei Ministri καταδικάστηκε, σε πρώτο βαθμό, να καταβάλει στη BV το ποσό των 90 000 ευρώ, ποσό το οποίο μειώθηκε κατ' έφεση σε 50 000 ευρώ.

Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως που άσκησε η Presidenza del Consiglio dei Ministri, το αιτούν δικαστήριο διερωτήθηκε, αφενός, ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του συστήματος της εξωσυμβατικής ευθύνης κράτους μέλους, λόγω εκπρόθεσμης μεταφοράς της οδηγίας 2004/80, όσον αφορά θύματα εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας σε υποθέσεις που δεν έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα. Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το κατ' αποκοπήν ποσό των 4 800 ευρώ που προβλέπει η ιταλική νομοθεσία³ για την αποζημίωση των

¹ Οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων (ΕΕ 2004, L 261, σ. 15).

² Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας, « [τ]α κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι στο πλαίσιο των εθνικών τους ρυθμίσεων υπάρχει πρόβλεψη για σύστημα αποζημίωσης των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο αντίστοιχο έδαφός τους, το οποίο διασφαλίζει εύλογη και προσήκουσα αποζημίωση των θυμάτων».

³ Επισημαίνεται ότι, η Ιταλία, σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της ασκήσεως της αγωγής λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης κατά του εν λόγω κράτους μέλους η οποία αποτελεί το αντικείμενο της υποθέσεως της κύριας δίκης, θέσπισε σύστημα για την αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που τελέστηκαν στην ιταλική επικράτεια, είτε αυτά κατοικούν στην Ιταλία είτε όχι. Το σύστημα αυτό καλύπτει επίσης, αναδρομικώς, τις πράξεις που εμπíπτουν στην ως άνω κατηγορία εγκληματικών πράξεων και οι οποίες τελέστηκαν από 1ης Ιουλίου 2005 και εντεύθεν.

θυμάτων εγκλήματος σεξουαλικής βίας είναι «εύλογο και προσήκον», κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/80.

Όσον αφορά το πρώτο ερώτημα, το Δικαστήριο υπενθύμισε καταρχάς τις προϋποθέσεις για τη θεμελίωση της ευθύνης των κρατών μελών για τις ζημίες που προκαλούνται σε ιδιώτες από παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης, ήτοι την ύπαρξη παραβίασθέντος κανόνα δικαίου της Ένωσης ο οποίος να αποσκοπεί στην απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες, την κατάφωρη παράβαση του κανόνα αυτού και την ύπαρξη άμεσου αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παραβάσεως αυτής και της ζημίας που υπέστησαν οι ιδιώτες. Εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη του γράμματος της οδηγίας 2004/80, του πλαισίου και των σκοπών της, το Δικαστήριο επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι με τη διάταξη αυτή ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε όχι τη θέσπιση, από κάθε κράτος μέλος, ειδικού συστήματος αποζημίωσης το οποίο να αφορά αποκλειστικώς τα θύματα εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα, αλλά την εφαρμογή, υπέρ των θυμάτων αυτών, των εθνικών συστημάτων για την αποζημίωση των θυμάτων εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας που έχουν τελεστεί στο αντίστοιχο έδαφος των κρατών μελών. Κατόπιν της αναλύσεως στην οποία προέβη, το Δικαστήριο έκρινε ότι **η οδηγία 2004/80 επιβάλλει σε κάθε κράτος μέλος την υποχρέωση να θεσπίσει σύστημα για την αποζημίωση οιαδήποτε θύματος εκ προθέσεως εγκλήματος βίας το οποίο έχει τελεστεί στο έδαφός του και όχι μόνον των θυμάτων σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα.** Το Δικαστήριο συνήγαγε από τα ανωτέρω ότι η οδηγία 2004/80 παρέχει το δικαίωμα εύλογης και προσήκουσας αποζημιώσεως όχι μόνο στα θύματα εκ προθέσεως εγκλημάτων βίας σε υποθέσεις με διασυνοριακό χαρακτήρα, αλλά και στα θύματα που έχουν τη συνήθη διαμονή τους στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο τελέστηκε η αξιόποινη πράξη. Επομένως, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι λοιπές δύο προαναφερθείσες προϋποθέσεις, ένας ιδιώτης έχει δικαίωμα αποζημιώσεως για τις ζημίες που του προκάλεσε η παράβαση, εκ μέρους κράτους μέλους, της υποχρέωσης που υπέχει από το άρθρο 12, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/80, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν η υπόθεση είχε ή όχι διασυνοριακό χαρακτήρα κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο ιδιώτης υπήρξε θύμα της επίμαχης αξιόποινης πράξεως.

Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ελλείπει οποιασδήποτε ενδείξεως στην οδηγία 2004/80 ως προς το ύψος της αποζημιώσεως που θεωρείται ότι αντιστοιχεί σε «εύλογη και προσήκουσα» αποζημίωση, η εν λόγω διάταξη αναγνωρίζει συναφώς περιθώριο εκτιμήσεως στα κράτη μέλη. Εντούτοις, **ενώ η αποζημίωση αυτή δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διασφαλίζει την πλήρη αποκατάσταση της υλικής ζημίας και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που υπέστησαν τα θύματα εκ προθέσεως εγκλήματος βίας, δεν μπορεί πάντως να έχει χαρακτήρα αμιγώς συμβολικό ή προδήλως ανεπαρκή σε σχέση με τη σοβαρότητα των συνεπειών που έχει για τα θύματα αυτά η τελεσθείσα αξιόποινη πράξη.** Κατά το Δικαστήριο, η αποζημίωση που χορηγείται, βάσει της εν λόγω διατάξεως νόμου, στα θύματα πρέπει ειδικότερα να αντισταθμίζει, σε κατάλληλο βαθμό, τα δεινά τα οποία υπέστησαν. Συναφώς, το Δικαστήριο διευκρίνισε επίσης ότι η κατ' αποκοπήν αποζημίωση των θυμάτων αυτών μπορεί να χαρακτηριστεί «εύλογη και προσήκουσα», εφόσον η κλίμακα των αποζημιώσεων είναι αρκούτως λεπτομερής, ούτως ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η κατ' αποκοπήν αποζημίωση που προβλέπεται για ένα συγκεκριμένο είδος εγκλήματος βίας να αποδειχθεί, υπό το πρίσμα των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, προδήλως ανεπαρκής.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582